

Povinný subjekt:

Akademie věd České republiky

IČO: 60165171

Adresa:
Národní 1009/3
110 00 Praha 1

Žadatel:

[REDACTED]

IČO: [REDACTED]

Adresa:
[REDACTED]

Datová schránka: fr6adt5

Datová schránka: [REDACTED]

Vyřizuje: Mgr. Dagmar Škabradová

Správní odbor

Kancelář Akademie věd ČR

Sp.zn.: AVCR-S 125/2026 SPO

Doručeno datovou schránkou

Č.j.: AVCR 1202/2026 SPO

Praha 6. 2. 2026

Vyrozumění o poskytnutí informací

Akademie věd České republiky se sídlem Národní 1009/3, 110 00 Praha 1, IČO 60165171 (dále jen „Akademie věd ČR“ nebo „povinný subjekt“) obdržela dne 30. 1. 2026 datovou schránkou žádost žadatele, kterou žadatel [REDACTED] (dále jen „žadatel“), požádal povinný subjekt o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“).

Žadatel žádá o zpřístupnění obsahu následujícího spisu:

Návrh prohlášení Archeologické rezervace Stará Karviná, který Akademie věd ČR podala na Ministerstvo kultury dne 12. listopadu 2025 s č.j. AVCR 9578/2025 SOV III.

Povinný subjekt posoudil výše uvedenou žádost a v zákonné lhůtě dle zákona č. 106/1999 Sb., **p o s k y t u j e** požadované informace.

S pozdravem

Mgr. Dagmar Škabradová
ředitelka Správního odboru Kanceláře AV ČR

Příloha: Dopis ze dne 12. listopadu 2025 včetně příloh

Vážená paní

vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
odbor památkové péče Ministerstva kultury ČR
Praha

Praha 12. listopadu 2025
Č. j.: AVCR 9578/2025 SOV III

Věc: Návrh na prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná

Vážená paní magistro,

v návaznosti na dopis prof. RNDr. Evy Zažímalové, CSc., bývalé předsedkyně Akademie věd České republiky, č. j. AVCR 7548/2024/P ze dne 3. 12. 2024 (příloha 1), Vám zasíláme „Návrh na prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná“ (příloha 2) se žádostí o předložení tohoto návrhu Vládě ČR, která dle § 5, zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění může svým nařízením prohlásit navržené území jako celek za památkovou rezervaci a stanovit podmínky pro zabezpečení její ochrany.

Předložený návrh byl vypracován Národním památkovým ústavem, následně konzultován Archeologickými ústavy AV ČR a projednán Archeologickou evaluační komisí AV ČR.

Předmětné území bylo podrobeno průzkumu a analýzám, které kromě hodnot jedinečnosti a krajinného rázu, kulturní zeleně, urbanistických a architektonických, industriálního dědictví a paměti, popsaly v části území naprosto specifickou situaci přítomnosti hodnot archeologických.

Tyto skutečnosti byly představeny a projednány na společném jednání statutárních zástupců a odborníků z oboru archeologie (Archeologické ústavy AV ČR, Národní památkový ústav, Západočeská univerzita). Na základě společného konsensu nad stanoviskem, že území skutečně vykazuje specifika, která je žádoucí chránit nejen na a nad úrovni terénu, nýbrž i pod ním, bylo dohodnuto, že v části území s největší mírou dochovaných situací bude navržena plošná památková ochrana formou archeologické rezervace (příloha 3).

Území navrhované archeologické rezervace se nachází v Moravskoslezském kraji, okrese Karviná, městě Karviná, městské části Doly (k. ú. Karviná-Doly). Jedná se o území, které je dlouhodobě předmětem zájmu odborníků mnoha odvětví. O jeho hodnotách se lze dočíst v odborné literatuře (viz Literatura), je předmětem badatelské činnosti, výzkumných úkolů, terénních výzkumů, konferencí, workshopů, veřejných přednášek a odborných diskusí.

Návrh na prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná vzniká jako doplňující a posilující opatření k návrhu památkové zóny. Zatímco památková zóna směřuje k ochraně komplexu kulturní krajiny v její hmotné a paměťové struktuře, archeologická rezervace se zaměřuje na

ochranu nejcennějších podzemních a povrchových archeologických situací, které tvoří základní doklad historického vývoje a proměn sídla. Ochrana archeologických nálezů formou AR je ale nezbytná sama o sobě, nelze ji vyhlášením památkové zóny podmiňovat, či naopak negovat, neboť směřuje k specifické hmotné podstatě archeologického dědictví.

Navrhovaný rozsah archeologické rezervace je definován hranicí vyznačenou v grafické příloze (příloha 4) a dále stručně popsán v textové části tohoto dokumentu.

Památkově chráněné kulturně-historické hodnoty dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů:

Moravskoslezský kraj:

k. ú. Karviná-Doly

Území s archeologickými nálezy:

- ID SAS 34864 – ÚAN I – vesnice, zaniklý areál, sídliště – středověk – novověk

Návrh archeologické rezervace vychází z:

- terénního průzkumu;
- odborné literatury, archivních dokumentů;
- proběhlých výzkumů v území, vč. Archeologických průzkumů (archeologický výzkum – při rekonstrukci kostela sv. Petra z Alkantary; výzkumu NAKI II, 2016–2020, Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky; pasport kulturně-historických hodnot území; SHP dolu Gabriela a zjišťovací archeologický výzkum; Zpráva o výsledcích laserového leteckého skenování);
- konzultací s odborníky na dané téma;
- volně dostupných dokumentů mapujících historii i současnost území;
- mapových podkladů – historických i současných;
- současného stupně poznání při posuzování kulturních a historických hodnot území.

Informace potřebné k zahájení řízení ve věci prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná dle § 5, zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění zasíláme v příloze. Na základě výše uvedených skutečností doporučujeme předložení návrhu na prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná Vládě ČR.

S přátelským pozdravem,

Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D.

člen Akademické rady Akademie věd ČR

pověřen koordinací činností

v oblasti archeologie ve věci ochrany archeologického dědictví a státní památkové péče

Přílohy

- Příloha č. 1 – dopis prof. RNDr. Evy Zažímalové, CSc., č. j. AVCR 7548/2024/P ze dne 3. 12. 2024
- Příloha č. 2 – Návrh na prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná
- Příloha č. 3 – Zápis z jednání ARÚ, NPÚ a ZČÚ

- Příloha č. 4 – Hranice navrhované Archeologické rezervace

Na vědomí:

- Úřad vlády České republiky, Rada vlády pro paměťovou agendu, nábřeží Edvarda Beneše 128/4, 118 00 Praha 1
- Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 162/3, 118 01 Praha 1

Praha 3. prosince 2024
Č. j.: AVCR 7548/2024 P

Vážený pane ministře,

obracím se na Vás ve věci **zachování jádra Staré Karviné, které je akutně ohroženo plánem na výstavbu průmyslové zóny**. Na základě usnesení Akademické rady ze dne 26. listopadu 2024 proto **Akademie věd České republiky (AV ČR) velmi silně podporuje návrh na prohlášení území staré Karviné za krajinnou památkovou zónu**, který byl předaný dne 13. 11. 2024 na Vaše ministerstvo spolkem Stará Karviná, z. s., Pivovarská 2/1, 733 01 Karviná-Fryštát (příloha).

Původní Karviná zažila největší rozmach za první republiky a po roce 1948 byla obětována komunistickým režimem kvůli těžbě černého uhlí. V následujících letech se muselo 22 000 obyvatel města kvůli těžbě postupně nedobrovolně vystěhovat do nově vzniklých socialistických sídlišť. Lidé ztratili nejen rodný dům, krajinu, kořeny, ale také společenské, komunitní a nezřídka i rodinné vazby. Podobně arogantním způsobem byli postiženi také obyvatelé okolních měst. Bez jakékoli nadsázky se jedná o jeden z největších komunistických zločinů v Československu.

Prostor historického centra staré Karviné, tedy plochy přilehlé ke kostelu sv. Petra z Alkantary, byl za vynaložení velikých částek z veřejných peněz v minulých letech kvalitně zrehabilitován. V posledních letech je vyhledávaným turistickým cílem a významnou měrou přispívá ke zlepšení mediálního obrazu tohoto kraje. Za ještě významnější lze považovat přínos sociální: tento prostor se stává symbolem navracení identity tohoto regionu a jeho obyvatel.

Proti všem těmto jednoznačně pozitivním trendům jde současný záměr použít toto zrehabilitované, přírodně, historicky i kulturně nesmírně cenné území k výstavbě průmyslových hal. Podle našeho názoru by se de facto jednalo o dokonání devastace, která započala v roce 1948. Znamenalo by to definitivní zmaření probíhajícího procesu navracení identity i možností dalšího rozvoje.

Navrhované **prohlášení této oblasti za krajinnou památkovou zónu umožňuje** zachovat veškeré hodnoty, jak byly definovány v Pasportu památkových hodnot vydaném Národním památkovým ústavem a v celé řadě dalších stanovisek odborných institucí.

Další důvody pro ochranu této oblasti jsou:

- Jde o místo s mimořádnými charakteristikami historické paměti, které jsou zde dochovány v „archeologizované“ podobě. Pan ředitel NPÚ ÚOP Ostrava Dr. M. Ze-

zula pečlivě celý stav plochy Staré Karviné zdokumentoval a obeznámil s ním Archeologickou evaluační komisi. Prostor Staré Karviné je vlastně archeologickou „konzervou“ éry uhlí, která region proměnila z malých vesnic v industriální střed „našeho světa“, aby pak v posledních letech ustoupila či postupně zmizela. Na smysluplnosti zachování jádra Staré Karviné se shodli i členové pracovní skupiny NPÚ a obou Archeologických ústavů AV ČR, která zasedala v říjnu t.r.

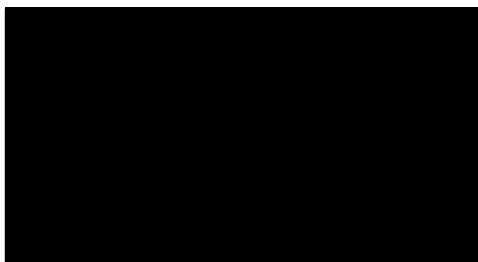
- Rozsáhlé pozemky v této oblasti nabyly v rámci privatizace OKD Zdeněk Bakala, přičemž jejich hodnota byla oceněna na 0 Kč (sic!). Vzhledem k dalším okolnostem tohoto procesu je nanejvýš pravděpodobné, že stavba na tomto historicky cenném prostoru vyvolá velkou vlnu **společenské nevole**.
- Na území určeném k zástavbě halami byl za 2. světové války **nacistický tábor** pro válečné zajatce. **V zemi** jsou zde **dochovány relikty táborů nuceně nasazených a válečných zajatců včetně židovského obyvatelstva**. Z vyjádření svědků vyplývá odůvodněný předpoklad, že v tomto prostoru byli **mrtví vězni také pohřbíváni a jejich těla jsou stále v zemi**. Doposud zde nebyl proveden žádný archeologický průzkum, který by toto potvrdil a zdokumentoval, nebo vyvrátil.
- Předmětné území představuje největší zelenou a částečně zalesněnou plochu na Karvinsku. Její zničení by znamenalo pro region nenahraditelnou škodu a výrazné **zhoršení životního prostředí**, stále nesoucího dopady předchozích dekád.
- Pro vybudování průmyslové zóny jsou v katastru Karviné k dispozici **jiné, vhodnější plochy** se stejnou rozlohou a dopravní dostupností.
- Reálná zářijová míra **nezaměstnanosti** v Karviné je po odečtení zkreslujících skupin 3,1 %, tedy **pod celostátním průměrem**. Stavět průmyslovou zónu ve stávající nejistotě, jestli (ne)nabídne většinově nekvalifikovanou práci pro 4 500 lidí, by znamenalo riskovat další vlnu ekonomické migrace, se kterou má tento region opakovanou negativní zkušenost. To se už teď promítá do silně odmítavých postojů veřejnosti.
- Zaměstnavatelé v Moravskoslezském kraji si dlouhodobě stěžují na **trvalý nedostatek pracovních sil ve všech typech profesí**, a proto musejí využívat agenturní pracovníky ze zahraničí.
- Zničením tohoto území by se zdevastoval nositel pozitivních společenských jevů z poslední doby, zejména obnovování identity a zdravé vazby na rodný kraj, což jsou základní předpoklady **zastavení masivního odlivu mladých lidí z regionu**.
- Rady expertů z mnoha vědeckých oborů (shrnuty byly například v Pasportu památkových hodnot, který vypracoval Národní památkový ústav) doporučují toto území chránit a zachovat a následně provést **řádný výzkum** (který by plánovaná výstavba definitivně znemožnila).

- Historické centrum Karviné je cílem školních výprav z České republiky a z Polska. Probíhá zde praktická **multioborová výuka** (historie, literatura, politologie, zeměpis, ekologie, biologie, geografie atd.). Zastavěním tohoto území by se tato „open-air“ učebna zničila.
- **V bezprostřední blízkosti leží tři památkově chráněné objekty:** bývalý důl Barbora, bývalý důl Gabriela a kostel sv. Petra z Alkantary, u kterého byla v roce 2022 podána žádost o prohlášení za národní kulturní památku.

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., i Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., jsou v této věci samozřejmě připraveny okamžitě poskytnout svou součinnost.

Vážený pane ministře, děkuji Vám za zvážení tohoto našeho podnětu i naléhavé žádosti.

Se srdečným pozdravem

Vážený pan
Martin Baxa
ministr
Ministerstvo kultury
Praha

Příloha

NÁVRH NA PROHLÁŠENÍ ARCHEOLOGICKÉ REZERVACE

Stará Karviná

Zpracování návrhu: Národní památkový ústav

Brno 2025

1 Vymezení území

Území navrhované **archeologické rezervace Stará Karviná** se nachází v Moravskoslezském kraji, okrese Karviná, ve statutárním městě Karviná, městské části Doly, v katastrálním území Karviná-Doly.

Jádro území tvoří plocha evidovaná ve Státním archeologickém seznamu ČR (SAS) jako území s archeologickými nálezy I. kategorie **ÚAN I – ID SAS 34864** – vesnice, zaniklý areál, sídliště – středověk – novověk.

Navrhované vymezení zahrnuje zejména tyto části:

- areál kostela sv. Petra z Alkantary s přilehlým prostorem bývalé fary, kde se dochovaly relikty středověké a raně novověké sakrální a obytné zástavby,
- půdorys středověkého sídelního jádra s řadovou zástavbou a lánovou plužinou podél Karvinského potoka
- lokality se vztahem k industriální archeologii, zejména areál dolu Gabriela,
- plochy se zachovanými relikty z období 2. světové války – zejména areály bývalých táborů nucených prací a zajateckých táborů situované v okolí dolu Barbora.

Vymezení hranice navrhované archeologické rezervace respektuje především:

- polohu archeologických situací doložených výzkumy a nedestruktivními metodami (geofyzikální měření, laserové skenování, archeogeofyzika z roku 2025),
- historickou urbanistickou strukturu zaniklého města a její čitelné relikty v terénu,
- krajinné dominanty a pohledové vazby (kostel sv. Petra z Alkantary, areál dolu Gabriela),
- pietní lokality spojené s tragickými událostmi (2. světová válka a důlní neštěstí) a kolektivní paměti.

Konkrétní vymezení území je znázorněno v grafické příloze č. 1. Hranice byla vedena tak, aby obsáhla nejcenější jádrovou část s dobře dochovanými archeologickými strukturami a reprezentativním zastoupením jednotlivých komponent.

2 Identifikované hodnoty území

Území navrhované archeologické rezervace vykazuje **mimořádně vysoký archeologický potenciál**, a to **ve více vývojových vrstvách**.

Středověká a raně novověká fáze osídlení je doložena zejména v okolí kostela sv. Martina / sv. Petra z Alkantary a někdejší řadové vsi s lánovou plužinou.

Na archeologické struktury související s jádrem původního osídlení přímo navazují archeologické stopy města Karviná s relikty obytné zástavby včetně hornických kolonií, veřejných budov, městské infrastruktury a zámeckého areálu v části Solca. Zaniklou Karvinou je nutno vnímat jako vynikající příklad časové konzervy, která pod povrchem terénu uchovávala stopy různých časových horizontů a sociálních prostředí, která nebyla na rozdíl od „žijících“ měst zasažena v uplynulých desetiletích stavebním rozvojem a uchovává tak komplexní archeologický obraz sídla rozvíjejícího se **v moderní době** (19. a 1. polovina 20. století), jehož hodnota se bude časem dále zvyšovat.

Mimořádný význam mají relikty zkoumané v rámci **industriální archeologie**, reprezentované především areálem dolu Gabriela, který je v současnosti zkoumán jako modelový příklad archeologického výzkumu těžebního areálu. V předmětném území jsou ale dochovány pozůstatky dalších industriálních areálů (pivovar, cihelna), jejichž archeologický potenciál rovněž spočívá v dochovaných reliktech technologického vybavení, provozních a dalších stavebních objektů. Jedná se o archeologické pozůstatky průmyslového jádra karvinské části ostravsko-karvinského revíru, který byl jedním z nejdůležitějších evropských průmyslových center a jejich význam má tedy výrazně nadregionální charakter.

Specifickou součástí archeologických hodnot jsou **struktury související s obdobím 2. světové války** – zejména relikty táborů nucených prací, krytů a zákopů. Mnohé z těchto lokalit dosud nebyly systematicky zdokumentovány a mají vysoký potenciál z hlediska budoucích poznatků, který podpoří jejich vnímání jako míst paměti na tragické dějinné události spojených s totalitarizmy 20. století (holocaust a další válečné a poválečné represe).

Identifikované hodnoty jednoznačně potvrzují, že krajinu k. ú. Karviná-Doly lze v rámci České republiky i Evropy klasifikovat jako mimořádně kompaktní, prostorově jasně vymezený a velmi specifický příklad historické krajiny hlubinné těžby s mnoha archeologickými relikty.

3 Předmět ochrany a jeho komponenty

Předmětem ochrany navrhované archeologické rezervace Stará Karviná jsou **archeologické situace a relikty, které dokumentují historický vývoj osídlení od středověku po 20. století** a které mají mimořádnou vypovídací hodnotu pro poznání kulturní krajiny Karvinska. Ochrana se vztahuje jak na podzemní, tak na povrchové prvky, jejichž uchování in situ je nezbytné pro další výzkum i prezentaci.

Středověké a raně novověké relikty

- půdorys středověké řadové vsi s lánovou plužinou (14. stol.), doložený archeologickými výzkumy i historickými mapami,
- relikty středověkého kostela sv. Martina (v místě dnešního kostela sv. Petra z Alkantary) a přilehlého farního areálu,
- základy obytných a hospodářských staveb, stopy parcelace a komunikací doložené analýzou digitálního modelu reliéfu, historickými mapovými podklady a výběrově i archeofyzikálními měřeními,
- relikty panského sídla (tzv. Starý zámek) a hospodářských dvorů.

Industriální archeologie

- relikty těžebních areálů, včetně technické infrastruktury,
- archeologické situace spojené s úpravárenskými provozmi, dopravními koridory a vlečkami,
- archeologické pozůstatky dalších průmyslových provozů (pivovar, cihelna),
- pozůstatky hornických kolonií a jejich hospodářského zázemí.

Archeologie modernity a 2. světové války

- relikty pracovních a zajateckých táborů z období 2. světové války (zejména v okolí dolu Barbora),
- kryty a zákopy,
- základy provizorních obytných a strážních objektů, oplocení a přípojek,

- dochované torzální prvky válečné infrastruktury (tzv. einmannbunkery, kryty civilní obrany, relikty provizorních cest a skladišť).

Archeologie sakrálních a funerálních areálů

- historické pohřebiště (hřbitov při kostele sv. Petra z Alkantary) a archeologické stopy po drobných sakrálních objektech (kaple, kříže, boží muka).

Stratigrafie a kulturní vrstvy s artefakty

- archeologické souvrství odrážející vývoj osídlení
- archeologické souvrství odrážející vývoj industriálního prostředí s mnoha artefakty dokládajícími technologický a stavební vývoj jednotlivých areálů a jejich každodennost.

4 Odůvodnění

Území Staré Karviné (k. ú. Karviná-Doly) představuje mimořádně cennou archeologickou lokalitu, jejíž **význam spočívá ve výjimečné stratifikaci kulturních vrstev a dochování archeologických struktur od středověku až po moderní industriální období.**

Od roku 2002 je jádro území evidováno ve Státním archeologickém seznamu ČR jako **území s archeologickými nálezy I. kategorie** (ID SAS 34864). Výzkumy uskutečněné v posledních desetiletích potvrdily mimořádný archeologický potenciál:

- **2012 – archeologický výzkum při rekonstrukci kostela sv. Petra z Alkantary**, identifikace starší sakrální stavby, pohřebiště a stratigrafie středověkého osídlení,
- **2016-2020 – projekt NAKI II „Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny ČR“**, zařazující Karvinou mezi modelové lokality průmyslové a posttěžební krajiny,
- **2022 – stavebně-historický a archeologický průzkum dolu Gabriela**, doložení 12 vývojových etap industriálního areálu, z nichž některé jsou podrobněji dokumentovány jen archeologickými relikty,
- **2022 – výsledky laserového leteckého skenování**, identifikace 58 polygonů reliktních staveb, komunikací a industriálních objektů,
- **2025 – archeogeofyzikální měření u kostela sv. Petra z Alkantary a záchranný výzkum v areálu dolu Gabriela**, potvrzující výjimečný potenciál industriální archeologie.

Specifická hodnota území spočívá v tom, že v rámci relativně kompaktní plochy jsou doloženy všechny klíčové vrstvy vývoje sídla:

- středověká řadová ves s lánovou plužinou,
- panské sídlo a sakrální architektura,
- těžební a další industriální areály s technologickými, urbanistickými a architektonickými relikty,
- struktury související s obdobím 2. světové války.

Navrhovaná archeologická rezervace vhodně doplňuje stávající soubor archeologických památkových rezervací, ve kterém jsou většinou zastoupeny sídlištní lokality centrálního charakteru z mladší doby železné (latén) až raného středověku. V návaznosti na postupující poznání se jeví jako nezbytná ochrana vybraných archeologických lokalit z mladších období (vrcholný středověk až moderní doba). V tomto ohledu zaniklá Karviná jednoznačně představuje

klíčovou položku, ve které je komplexně provázána řada komponent a vazbou na archeologii středověkou a novověkou, industriální, 2. světové války a modernity. Zánik Karviné přitom zakonzervoval v archeologizované podobě unikátní množinu prvků (zástavba, těžební a výrobní areály, infrastruktura a d.), které představují unikátní soubor, nepodléhající změnám, jenž přináší rozvoj žijících sídel. Ve srovnávacím pohledu v rámci České republiky a střední Evropy se tedy k ochraně navrhovaná lokalita jeví jako jedinečná a nenahraditelná.

Archeologická rezervace umožňuje integrální ochranu těchto hodnot in situ, tedy na místě jejich dochování, což je nezbytné pro uchování autenticity a vypovídací schopnosti území. Rezervace představuje nejvhodnější formu ochrany zejména proto, že:

- jednotlivé hodnoty nejsou izolovanými objekty, ale tvoří vzájemně provázaný soubor, kde na industriální areály přímo navazuje obytná zástavba a obytné části zaniklého města a jeho infrastruktura.
- archeologický potenciál zasahuje jak podpovrchové struktury, tak i povrchové relikty,
- území má vysoký význam nejen pro regionální a národní dějiny, ale i v evropském kontextu (srovnatelné lokality v Porúří, Horním Slezsku, Horní Lužici).

Z hlediska mezinárodních závazků ČR je návrh **v souladu zejména s Úmluvou o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovanou)** (Valetta, 1992; č. 99/2000 Sb. m. s.), která ukládá povinnost chránit archeologické krajiny a integrovat archeologii do procesů územního plánování. Úmluva rovněž zavazuje ČR k provedení opatření pro vytváření archeologických rezervací a zachování a údržbu archeologického dědictví přímo na místě. Předložený návrh tyto závazky naplňuje v konkrétním případě (viz níže).

Prohlášení území za archeologickou rezervaci zároveň představuje **morální závazek vůči paměti místa – vůči obětem důlních katastrof, válečných a poválečných represí, i vůči původním obyvatelům, jejichž domovy byly zničeny v důsledku těžby.**

Z těchto důvodů je plošná ochrana formou archeologické rezervace nejen žádoucí, ale i **nezbytná k uchování autentického a komplexního svědectví o historickém vývoji Staré Karviné a také o dopadu těžby fosilních paliv na sociální, architektonické a urbanistické struktury a na životní prostředí.**

5 Cíle a přínos ochrany

Hlavním cílem prohlášení Archeologické rezervace Stará Karviná je **zajistit dlouhodobou ochranu a uchování archeologických hodnot území in situ**, tj. přímo v místě jejich dochování. Ochrana má umožnit nejen odborný výzkum, ale také **vhodnou prezentaci a využití pro vzdělávací a pietní účely.**

Ochrana archeologického potenciálu

- zachovat podzemní i povrchové archeologické struktury v jejich původním prostředí,
- zabránit ohrožení či zničení archeologických hodnot v důsledku stavební činnosti, terénních úprav či jiných zásahů,
- zajistit efektivní plánování archeologických výzkumů a archeologický dohled u všech záměrů spojených s terénními zásahy, stavbami nebo liniovou infrastrukturou, které budou nezbytné z hlediska udržitelného rozvoje území.

Podpora odborného výzkumu

- umožnit systematické studium všech vývojových vrstev – od středověké vesnice přes industriální areály až po struktury spojené s obdobím 2. světové války a moderní dobou.
- podporovat využívání moderních metod (geofyzika, LIDAR, digitální modely terénu) v kombinaci s archeologickým výzkumem metodou terénního odkryvu,
- zajistit uchování a odborné zpracování movitých nálezů a dokumentace.

Uchování autenticity a paměti místa

- chránit archeologické reliktů jako součást paměťové struktury území,
- respektovat pietní charakter míst spojených s tragickými událostmi,
- zachovat čitelnost historických vazeb mezi archeologickými lokalitami, krajinnou strukturou a industriálním dědictvím.

Prezentace a vzdělávací funkce

- zpřístupnit vybrané poznatky odborné i laické veřejnosti,
- podporovat zapojení místních komunit a spolků do péče o území,
- posílit povědomí o významu archeologie modernity a industriální archeologie jako součásti kulturního dědictví.

Integrovaný přístup k územnímu rozvoji

- zajistit, aby ochrana archeologických hodnot byla respektována v procesech územního plánování, EIA a dalších správních řízeních,
- koordinovat ochranu archeologické rezervace s režimem památkové zóny Hornická kulturní krajina Stará Karviná,
- podporovat udržitelné využití území, které nebude v rozporu s jeho archeologickými, kulturními a paměťovými hodnotami.

Vztah archeologické rezervace a památkové zóny

Návrh archeologické rezervace přímo navazuje na probíhající řízení o prohlášení památkové zóny Hornická kulturní krajina Stará Karviná. Oba nástroje ochrany se vzájemně doplňují a společně vytvářejí komplexní rámec ochrany hodnot území.

Památková zóna chrání především širší krajinný, urbanistický a architektonický rámec území – dochovanou urbanistickou strukturu, industriální a technické areály, kulturní zeleň, pietní místa a paměťovou stopu v krajině. **Archeologická rezervace se zaměřuje na podzemní a povrchové archeologické situace** – zejména reliktů středověkého a novověkého osídlení, industriální archeologie a archeologie modernity.

Společně zajišťují ochranu všech vrstev kulturní krajiny – od viditelných struktur na povrchu po skryté reliktů pod terénem. Tento **integrováný přístup umožňuje nejen zachování jednotlivých hodnot, ale i jejich kontextuálních vazeb**, které jsou **pro interpretaci zaniklého města Karviné a jeho proměn zcela zásadní.**

Prohlášení území za archeologickou rezervaci umožní:

- zajistit právně závaznou ochranu archeologických hodnot,
- integrovat požadavky na jejich ochranu do procesů územního plánování, stavebních a environmentálních řízení,
- posílit spolupráci mezi odbornými institucemi, samosprávou a veřejností,
- vytvořit základní rámec pro prezentaci a interpretaci archeologických hodnot v širším kulturním a společenském kontextu.

6 Navrhované regulativy

Pro území navrhované archeologické rezervace Stará Karviná se uplatňují následující zásady a podmínky ochrany:

Zemní a stavební práce

- Veškeré zemní práce (výkopy, navážky, rekultivace, liniové stavby) musí být předem posouzeny z hlediska jejich souladu s principem trvale udržitelného rozvoje území, jako základního principu ochrany životního prostředí, a plánovány tak, aby byl minimalizován jejich zásah do hodnotných archeologických struktur.
- Upřednostněny budou rozvojové projekty území, které s sebou nenesou nutnost rozsáhlých terénních zásahů.

Ochrana povrchových reliktů

- Dochované archeologické reliktů nad terénem (např. základové zdi, náspy, patky lanových drah, torza staveb) musí být ponechány v autentické podobě a chráněny před poškozením.
- Jakékoliv zásahy do těchto reliktů (např. přesuny, demolice, překrytí) jsou možné pouze se souhlasem orgánu státní památkové péče a po odborném posouzení.

Výzkum a dokumentace

- V případě stavebních či jiných zásahů do archeologických situací je povinností stavebníka oznámit stavební záměr od doby příprav Archeologickému ústavu, a umožnit provedení záchranného archeologického výzkumu (včetně úhrady jeho nákladů v zákonem stanovených případech) dle § 22 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- Odborné výsledky výzkumů musí být zpracovány, uloženy a zpřístupněny v souladu s metodickými standardy a pravidly Archeologického ústavu AV ČR.

Koordinace s památkovou zónou

- Regulace archeologické rezervace se uplatňují v úzké vazbě na regulativy památkové zóny Hornická kulturní krajina Stará Karviná.
- Při plánování nového využití území musí být vždy posuzovány jak hodnoty krajinné a urbanistické (PZ), tak hodnoty archeologické (AR).

Prezentace a zpřístupnění

- Zpřístupnění archeologických lokalit veřejnosti je možné pouze tehdy, pokud neohrozí jejich podstatu a bude zajištěn odborný dohled.
- Vhodné formy prezentace: naučné stezky, informační panely, digitální aplikace, expozice v muzeích či kulturních centrech.

Správa a monitoring

- Ochrana území vyžaduje pravidelný monitoring stavu povrchových reliktů a ohrožených lokalit.
- Do správy území je vhodné zapojit odborné instituce (NPÚ, Archeologický ústav AV ČR, univerzity, muzea) i místní spolky a obce.

7 Mezinárodní kontext

Návrh je v souladu s mezinárodními závazky České republiky:

- **Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy** (Valetta, 1992; č. 99/2000 Sb. m. s.) – ukládá povinnost chránit archeologické krajiny a integrovat archeologii do územního plánování, a zavazuje členské státy k provedení opatření pro vytváření archeologických rezervací a zachování a údržbu archeologického dědictví přímo na místě,
- **Evropská úmluva o krajině** (Florence, 2000; č. 13/2005 Sb. m. s.) – chápe krajinu jako klíčový prvek kulturní identity a vyzývá k jejímu plánování a ochraně,
- **Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy** (Granada, 1985; č. 73/2000 Sb. m. s.) – zahrnuje také území, která jsou kombinovanými díly člověka a přírody s historickým a archeologickým významem.

8 Závěr

Území tzv. Staré Karviné představuje **jedinečnou archeologickou lokalitu s mimořádnou koncentrací hodnot**, které v rámci České republiky nemají srovnatelný ekvivalent. Na omezeném prostoru se zde **koncentrují archeologické situace** dokumentující vývoj od **středověké vesnice směrem k industriálnímu rozvoji a modernímu sídlu 19. a 20. století**.

Dosavadní výzkumy (2012-2025) prokázaly vysoký stupeň dochovanosti archeologických struktur – od sakrálních staveb a farního areálu, přes industriální zařízení a hornické kolonie až po relikty táborů nucených prací. Území tak představuje **unikátní stratigrafickou sondu do dějin osídlení Karvinska, která umožňuje číst nejen fyzické relikty, ale i paměťové vrstvy a tragické události spojené s historií místa**.

Prohlášení archeologické rezervace Stará Karviná je nezbytné z důvodů:

- ochrany mimořádně hodnotného archeologického dědictví in situ,
- zajištění podmínek pro odborný výzkum a dokumentaci,
- respektování paměťového a pietního charakteru místa,
- naplnění mezinárodních závazků České republiky v oblasti ochrany archeologického dědictví.

Archeologická rezervace se zároveň stane **přirozeným a nezbytným doplňkem památkové zóny Hornická kulturní krajina Stará Karviná**, čímž bude vytvořen **komplexní systém ochrany všech hodnot tohoto výjimečného území** – od urbanistických a krajinářských struktur až po podzemní archeologické relikty.

Vyhlášení archeologické rezervace je důležitým krokem k uchování, odborné interpretaci i veřejné prezentaci jedné z nejvýznamnějších archeologických a kulturních lokalit Moravskoslezského kraje i celé České republiky.

9 Literatura a zdroje

- DEMEK, Jaromír; MACKOVČIN, Peter (eds.). *Historická krajina České republiky*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny, 2006. ISBN 80-86064-87-9.
- GROF, Leopold. *Kročeje ostravskou železniční historií 1847 – 1990 v obvodu bývalého provozního oddílu ČSD Ostrava*. Ostrava: Obchodně provozní ředitelství drah v Ostravě, 1994.

- HAVLÍČEK, Tomáš. Industriální krajina jako kulturní dědictví: teoretický rámec a případová studie Karvinska. *Geografie*, 2013, roč. 118, č. 3, s. 233–253. ISSN 1212-0014.
- HOSÁK, Ladislav. *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha: Academia, 2004. 1144 s. ISBN 80-200-1225-7.
- JIČÍNSKÝ, Wilhelm. *Monographie des Ostrau – Karwiner Steinkohlenrevieres*. Teschen: K. K. Hofbuchhandlung Karl Prochaska, 1885.
- KOLÁŘ, František. Kostel sv. Petra z Alkantary, Karviná-Doly. *Přehled výzkumů*, 2013, roč. 54, č. 2, s. 203–204. ISSN 1211-7250.
- Kolektiv autorů. *Kamenouhelné doly Ostravsko-karvinského revíru*. Díl I–IV. Moravská Ostrava: Ředitelská konference Ostravsko-karvinského kamenouhelného revíru v Mor. Ostravě, Prometheus Praha, 1928–1931.
- Kolektiv autorů. *Uhelné hornictví v ostravsko-karvinském revíru*. Ostrava: Anagram, 2003. ISBN 80-7342-016-3.
- KUČA, Karel (ed.). *Historické kulturní krajiny České republiky*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy, 2020, s. 339–350. ISBN 978-80-85116-99-6.
- KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra. Úvahy nad průmyslovými krajinami České republiky. *Zprávy památkové péče*, 2017, roč. 77, č. 5, s. 491–504. ISSN 1210-5538.
- KUČOVÁ, Věra. Průmyslové krajiny jako součást kulturního dědictví. *Zprávy památkové péče*, 2017, roč. 77, č. 5, s. 505–514. ISSN 1210-5538.
- MATĚJ, Miloš; KLÁT, Jaroslav; KORBELÁŘOVÁ, Irena. *Kulturní památky ostravsko-karvinského revíru*. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2009. ISBN 978-80-85034-52-3.
- MATĚJ, Miloš; RYŠKOVÁ, Michaela; ZEŽULA, Michal; ANLAUF, Ondřej; KOLÁTEK, Lubomír; KRAVČÍK, Radim; MÍŠANEC, Radek a Marek PEŠKA. Stavebně historický a archeologický výzkum dolu Gabriela / UNRRA / Mír v Karvině. *Průzkumy památek*, 2022, roč. XXIX, č. 2, s. 51–88. ISSN 1212-1487.
- POLAKOVIČ, Jan. *Fenomén Stará Karviná*. Praha: Albatros Media – Nastole, 2025. ISBN 978-80-7448-364-6.
- ŠLACHTA, Fridolín. *Dějiny hornického města Karvinné*. Český Těšín: Karel Prochaska společnost s r.o., 1937.
- *Zaniklá Karviná. K. ú. Karviná-Doly a jeho hodnoty*. Ostrava: NPÚ – ÚOP, 2023.
- ZEŽULA, Michal a kol. *Pasport památkových hodnot v k. ú. Karviná-Doly (zaniklé město Karviná)*. Ostrava: NPÚ – ÚOP, 2021.
- ZEŽULA, Michal; KRAVČÍK, Radim; KRŮL, Martin; LENART, Jan; MALINA, Ondřej a Petr MARTINEC. Brownfield nebo historická krajina? Digitální model reliéfu krajiny zaniklé Karviné a jeho interpretace. *Zprávy památkové péče*, 2022, roč. 82, č. 4, s. 544–570. ISSN 1210-5538.
- Archeologické léto. [online]. Dostupné z: <https://www.archeologickeleto.cz/>
- Archivní mapový portál SK. *Novinky a projektové informace*. [online]. Dostupné z: https://www.archives.cz/web/SK/mapovy_portal/NOVINKY/o_projektu/
- Atlas zaniklých krajin. *Karviná-Doly*. [online]. Dostupné z: <http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/modelova-uzemi/2020/karvina-doly>
- Atelier Per Parties. *Rozvoj pohornické krajiny Karvinska*. [online]. Dostupné z: <https://atelierperparties.cz/reference/rozvoj-pohornicke-krajiny-karvinska/>
- CENIA. *EIA OV9242 – Detail projektu*. [online]. Dostupné z: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV9242?lang=cs
- Město Karviná. *Oslava první písemné zmínky*. [online]. Dostupné z: <https://www.karvina.cz/deje-se/oslava-prvni-pisemne-zminky-poprve-pred-50-lety>

- Národní úložiště šedé literatury. Záznam č. 411124. [online]. Dostupné z: <https://invenio.nusl.cz/record/411124>
- NPÚ. Historické jádro původní obce Karviná (ISAD). [online]. Dostupné z: <https://isad.npu.cz/karvina-historicke-jadro-puvodni-obce-34864>
- OPST.cz. Ostravská projektová společnost. [online]. Dostupné z: <https://opst.cz/>
- POHO2030. Projekt POHO Park Gabriela. [online]. Dostupné z: <https://poho2030.cz/projekty/poho-park-gabriela/>
- Průzkumy památek. The building history and archaeological research of Gabriela Mine in Karviná. [online]. Dostupné z: https://www.pruzkumypamatek.cz/artkey/prp-202202-0004_the-building-history-and-archaeological-research-of-gabriela-mine-in-karvina.php
- Projekt Stará Karviná. Archivní portál. [online]. Dostupné z: <https://www.archives.cz/web/SK>
- Sdělení č. 99/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidované) [online]. Zákony pro lidi [cit. 2025-10-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2000-99>
- Sdělení č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy [online]. Zákony pro lidi [cit. 2025-10-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2000-73>
- Starakarvina.cz. Oficiální web projektu. [online]. Dostupné z: <https://starakarvina.cz/>
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů [online]. Zákony pro lidi [cit. 2025-10-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1987-20>
- Zdarbuh.cz. Počátky dolování uhlí v Karviné. [online]. Dostupné z: <https://www.zdarbuh.cz/reviry/okd/pocatky-dolovani-uhli-v-karvine/>
- Zprávy památkové péče. Brownfield or Historic Landscape? [online]. Dostupné z: https://zpp.npu.cz/artkey/zpp-202204-0007_brownfield-or-historic-landscape-digital-model-of-the-landscape-relief-of-the-vanished-karvina-and-its-interpr.php

Přílohy

- Příloha č. 1 – Hranice navrhované AR

SHRnutí JEDNÁNÍ K NÁVRHU PAMÁTKOVÉ OCHRANY ÚZEMÍ ZANIKLÉHO MĚSTA KARVINÁ

Místo konání: Národní památkový ústav, Valdštejské nám. 3, 118 01 Praha 1

Termín: 5. srpna 2025

Přítomni:

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

██████████ ředitel ústavu

██████████ vedoucí Referátu archeologické památkové péče

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

██████████ ředitel ústavu

Západočeská univerzita, Filozofická fakulta, katedra archeologie

██████████ vedoucí katedry archeologie

Národní památkový ústav, generální ředitelství

██████████ generální ředitelka

██████████ náměstkyně pro památkovou péči

██████████ urbanistka

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě

██████████ ředitel

██████████ urbanistka

██████████ Metodické centrum průmyslového dědictví

Úvod

██████████ Přivítání a seznámení hostů s aktuální situací ve věci návrhu na památkovou ochranu zaniklého města Karviná. Návrhy podal spolek Stará Karviná a AV ČR, pro NPÚ je odborné posouzení a dopracování návrhu jedním z profilových úkolů pro rok 2025.

Informace o možnostech plošné památkové ochrany – (i) archeologická rezervace nebo (ii) památková zóna (industriální krajinná). První možnost je jednodušší legislativní postup na základě usnesení vlády, druhá možnost představuje právní akt formou opatření obecné povahy (obdobně jako územní plány). Výsledkem dnešního jednání by mělo být nejen potvrzení památkových hodnot v území na základě provedených výzkumů, ale i shoda nad použitým právním aktem ochrany.

Situace v regionu je složitá, dědictví zaniklého města Karviné je živé a citlivé téma. Veřejnost je rozdělena na dva tábory – jeden stojí o zachování paměti místa, druhý si přeje nový průmyslový rozvoj Karviné. NPÚ k tématu přistupuje jako odborná organizace, formuluje objektivní názor, jeho zájmem není území do budoucna zatížit a neumožnit rozvoj. NPÚ považuje názor předních českých archeologických autorit a ústavů za klíčový pro další jednání o případné památkové ochraně daného území.

Prezentace

██████████ NPÚ byl vyzván k pasportizaci, do které byly zapojeny nedestruktivní metody výzkumu. Na základě laserového skenování terénu byly identifikovány pozůstatky sídlištních struktur a dopravní infrastruktury, relikty těžebních a jiných průmyslových areálů, geomorfologické tvary související s těžební činností a relikty struktur souvisejících s 2. sv. válkou včetně pracovních a zaještěných táborů. V místě se nacházejí nejen archeologické pozůstatky, ale také stavební památky chráněné i

nechráněné (kostel sv. Petra z Alkantary – KP, doly Gabriela a Barbora – oba KP, důl a elektrárna Čs. armáda – v řízení o prohlášení za KP, komín zaniklého dolu Jindřich – zbaven památkové ochrany), drobná sakrální architektura, evangelický a katolický hřbitov, bunkry z 2. světové války, zeleň a plošné rekultivace, které představují zatím poslední fázi vývoje území. Dosud byly archeologicky zkoumány dvě části sledovaného území – nedestruktivním výzkumem byl dokumentován farní areál kostela sv. Petra z Alkantary a zjišťovacím výzkumem a plošným odkryvem důl Gabriela, jehož metodicky náročný výzkum dokazuje význam archeologie pro identifikaci složitého a rychlého vývoje industriálního areálu, ke kterému jsou jen torzovité archivními prameny.

Na základě multidisciplinárního výzkumu byly formulovány následující hodnoty sledovaného území:

- hodnota jedinečnosti a krajinného rázu,
- urbanistická a architektonická hodnota,
- paměťová hodnota místa,
- hodnota industriálního dědictví,
- archeologická hodnota,
- hodnota kulturní zeleně.

Území lze považovat za jednu z nejlépe vyvinutých hornických krajín ve střední Evropě, která podává svědectví o rozsahu změn a exploatace krajiny v industriálním období. Historické jádro zaniklého města je od roku 2002 ve Státním archeologickém seznamu ČR registrováno jako území s archeologickými nálezy I. kategorie.

■ V územním plánu Karviné je část posuzovaného území vymezena pro průmyslovou výstavbu; do územního plánu bylo toto vymezení přeneseno ze ZÚR Moravskoslezského kraje. Územní plán je platný navzdory požadavku NPÚ na úpravu a doplnění. NPÚ podal podnět k přezkumu na MSK, nyní bude podán podnět na MMR pro nečinnost a podezření z podjatosti Krajského úřadu MSK (kvůli memorandu mezi Moravskoslezským krajem a firmou Panattoni, která plánuje výstavbu velkého, pravděpodobně logistického centra v posuzovaném území, na dohled kostela sv. Petra z Alkantary a na místě internačního tábora z 2. světové války). V současné době nebyla prodloužena EIA z roku 2011, do podmínek MŽP byly promítnuty požadavky NPÚ, také veřejnosti a spolků, včetně spolku Stará Karviná. Aktuálně byla podána žádost o posouzení změny ZÚR, kde se předpokládá rozšíření území pro průmyslovou výstavbu na druhou stranu Havlíčkovy ulice, tj. na částečně aplanované území a území zaniklého dolu Hohenegger. Jde o rozšíření, které nenahrazuje původní území pro průmyslovou výstavbu.

■ V roce 2024 byly podány 2 podněty (Stará Karviná, AV ČR) k plošné ochraně území zaniklé Karviné formou památkové zóny. NPÚ provedl analýzu hodnot, kterou promítl do grafického zpracování, kde se ukázalo rovnoměrné rozložení hodnotných prvků ve většině rozlohy katastrálního území Karviná-Doly. Proto se v jeho rámci nepodařilo pro památkovou ochranu vyčlenit určitou plošně omezenou část. V k. ú. Karviná-Doly tedy byly formulovány dvě varianty rozsahu památkové zóny – užší, širší (značeno fialově) a dále dvě varianty případné archeologické rezervace – užší, širší (značeno žlutě). Obě varianty archeologické rezervace jsou plošně rozsáhlejší, než dosud vyhlášené AR. Menší varianta cílí na archeologické struktury, širší je rozšířena na krajinu.

Diskuze

■ Shoda na hodnotách území, jeho ochrana je žádoucí.

■ Archeologická rezervace nepředstavuje konzervaci území. Existují příklady, kdy jde o živé území obcí se stavebním vývojem (ale ne s průmyslovou výstavbou). Pozitivem archeologické rezervace je důkladná příprava pravidel, možnost vymezit rizikové faktory.

V posuzovaném území je řada hodnotných prvků archeologického charakteru (zaniklé struktury, změny terénu, ...) a archeologická rezervace by byla vhodným řešením.

Vyhlašování archeologických rezervací není v ČR dostatečně naplňováno v návaznosti na Maltskou úmluvu a aktuálně k vyhlašování rezervací nedochází.

■ Není cílem pokrýt celé území, ale vymezit zónu s nejvyšší koncentrací hodnotných prvků, mimo ni je možné chránit významné prvky individuálně. Jde o ochranu hodnotných prvků nad i pod zemí.

■ Archeologie je v tomto případě metodou, jak památku rozklíčovat a vytěžit informace, je to výborně zpracované a vyargumentované. AV zpracuje posouzení na základě podkladů z NPÚ, ÚOP v Ostravě. Síla návrhu spočívá v tom, že „je to památka něčeho, co zaniklo“. Hodnoty jsou ale širší, je to komplexní památka a archeologická rezervace by byla redukcí a zpochybněním hodnot celku ve smyslu uchování historické paměti.

Podobnou lokalitu Česko nemá, i když z pohledu z místa je to velké území, což je problematické, v měřítku ČR je to „mikroúzemí“.

■ Neexistuje horní hranice pro vymezení archeologických památek, ale v ČR není takový pohled obecně zažitý. Tento případ byl mohl být průlomem ve změně vnímání, že předmětem archeologického zkoumání může být i 19. a 20. století.

Je potřeba klást důraz na autenticitu (silné osudy, příběhy, otrocká práce) a pieta by se měla vztahovat k autentickému místu, což se dosud často neděje, protože místo bylo změněno, nově využito (skládka, nová výstavba apod.). Příkladem je tábor Lety, kde teprve po odstranění vepřína a na základě archeologického výzkumu vzniklo pietní místo přímo v místě tábora. Je třeba klást důraz na autenticitu a kognitivní krajinu.

■ Není spor o hodnotách, každá z variant (nejlépe ta největší) je správná. Problém je v tom, jak informaci o hodnotách přenést navenek – k veřejnosti a zda volit památkovou zónu nebo archeologickou rezervaci. Ideální by byla kombinace obou forem.

■ Rozsah archeologické rezervace není možné omezit jen na struktury zachycené lidarovým skenováním, jinak bude narušena koherentnost názoru na hodnoty území, ne vše je možné lidarem zachytit.

■ Je nutné prezentovat průzkumy a hodnoty území veřejnosti odborné i laické – procházky zaniklým městem, prezentace na konferencích apod. Moravskoslezský kraj se snaží o posílení turismu (projekt POHOpark s revitalizací dolu Gabriela). Popularizaci tématu v regionu i mimo něj významně přispěly romány Karin Lednické.

■ Akce spojené s prezentací zaniklého města veřejnosti probíhají z iniciativy spolků, především spolku Stará Karviná (značení ulic, informační tabulky k zaniklým stavbám, procházky), ale také NPÚ (zapojení do Archeologického léta AV ČR).

Závěr

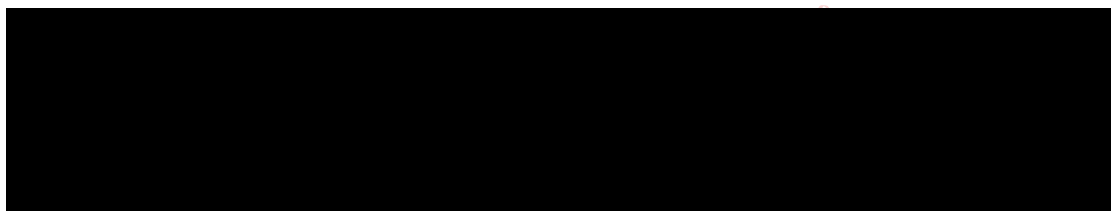
1. Hodnoty posuzovaného území jsou na základě zpracovaných výzkumů a jejich vyhodnocení jednoznačné. Jde o území jedinečné minimálně v širším evropském kontextu.
2. S ohledem na charakter hodnot se doporučuje zkombinovat obě formy ochrany, které se vzájemně doplňují – archeologická rezervace (ochrana struktur pod úrovní terénu a ochrana reliéfu) a ochrana postindustriální krajiny formou památkové zóny (ochrana krajiny a reliktů

na povrchu). Rozsah jednotlivých variant bude stanoven. Bude zváženo zúžení navrhovaného území o nový záměr pro průmyslové aktivity ze ZÚR.

3. Budou definovány podmínky archeologické ochrany, návrh provede NPÚ, korekci AV ČR.
4. Na jaře 2026 bude svoláno mezinárodní kolokvium/workshop ve spolupráci AV, ZČU a NPÚ. Kolokvium/workshop budou uspořádány jako součást projektu *Zdivočelá země: archeologický a transdisciplinární výzkum resilienčních strategií ve 20. století* (reg. č. CZ.02.01.01/00/23_025/0008705) konsorcia AV ČR, Praha, Západočeská univerzita v Plzni, Etnologický ústav AV ČR a Univerzita Karlova, Centrum pro teoretická studia. Projekt je financován operačním programem Jan Amos Komenský, je podporován MŠMT a spolufinancován EU. Je zaměřen na sídla a průmyslové komplexy, na místa poznamenaná válečnými konflikty, na materiální doklady politických represí a zločinů proti lidskosti spojené s totalitními režimy 20. století.

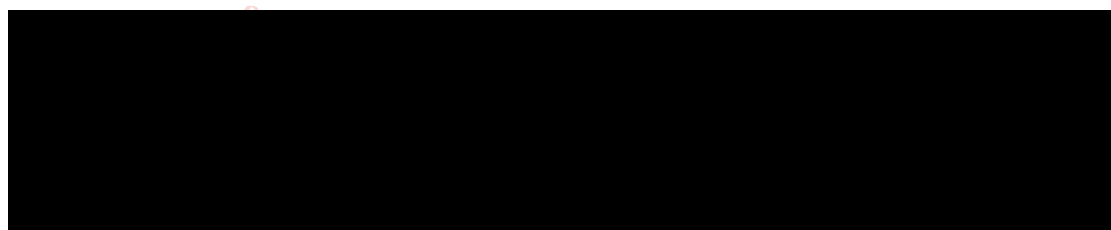
Za Archeologický ústav AV ČR v Brně

Za Archeologický ústav AV ČR v Praze

Za Archeologický ústav AV ČR v Brně

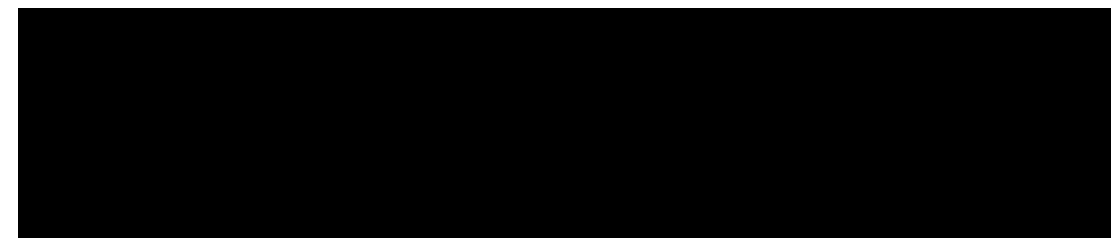
Za Západočeskou univerzitu v Plzni

vedoucí Referátu archeologické
památkové péče

vedoucí Katedry archeologie

Za Národní památkový ústav

generální ředitelka

ředitel Územního odborného pracoviště v Ostravě

Návrh hranice AR

